Broj 930 | godina XIX. | 28. srpnja 2023. | cijena 3,30 € | 24,86 kuna

LIDER

POSLOVNI TJEDNIK

lidermedia.hr

KRIPTO

Hrvatska postaje poligon za testiranje nove regulacije

- **RENATA GELD,** VODITELJICA CENTRA ZA KOGNITIVNU ZNANOST: Naši magistri primijenjene kognitivne znanosti moći će ostvariti karijeru u području umjetne inteligencije
- **ŠTRAJK U PRAVOSUĐU** Poduzetnici su prepušteni slobodnoj sudačkoj procjeni
- **NAŠI NOVI SUSJEDI** Mnogi plate da dođu u Hrvatsku

03023
9 771845 711000

KRIPTO

Hrvatska postaje poligon za testiranje nove regulacije

Unatoč velikoj volatilnosti interes za kriptoimovinu ne jenjava, a njezinim ulaskom u financijski mainstream jača pritisak da se stvori regulativni okvir. Hrvatska je postala pionir tog procesa zahvaljujući nedavno donesenom Pravilniku o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine. Slijedom toga, ovih dana osim hrvatskih tvrtki, kojima je to obveza, u registar se dobrovoljno žele upisati i neke velike inozemne kompanije

piše **ANTONIJA KNEŽEVIĆ**
antonija.knezevic@lider.media

Iako je Europa uvođenjem Uredbe o tržištima kriptoimovine (MiCA), koja potkraj sljedeće godine stupa na snagu, odlučila biti predvodnik kriptoregulacije u svijetu, Hrvatska je, čini se, otišla korak dalje. Nedavnim donošenjem novoga Pravilnika o vođenju registra pružatelja usluga virtualne imovine i procjeni dobrog ugleda fizičkih osoba u pružateljima usluga virtualne imovine Hanfa je napravila pionirski pothvat pa se ovih dana osim hrvatskih tvrtki, kojima je to obveza, u hrvatski registar dobrovoljno žele upisati i neke velike inozemne kompanije.

Tu informaciju potvrdio nam je i predsjednik Udruge za *blockchain* i kriptovalute **Vlaho Hrdalo** rekavši da bilježi povećan interes stranih tvrtki koje se bave kriptom.

– Ne mogu navesti konkretne nazive tvrtki. Mogu jedino reći da je riječ o prilično poznatim i većim igračima na europskom kriptotržištu. Te strane tvrtke žele proći licenciranje u Hrvatskoj jer će im to s jedne strane omogućiti *passporting* usluga u ostale članice EU-a, a s druge se strane nadaju da, ako odrade tu ozbiljnu proceduru pred Hanfom, neće imati previše posla u usklađivanju s MiCA-om nakon što stupi na snagu. Hanfa je pogodila tim pravilnikom, njime se postupak registracije diže na novu razinu koja će sigurno poslužiti i kao lakmus-papir za ozbiljnost pojedinoga kandidata za pružanje tih usluga – objasnio je Hrdalo.

Jasni okvir i pravila

Novi režim registracije u Hanfi obvezan je za sve postojeće pružatelje usluga upisane prema starom režimu (njih osamnaest). U tom postupku provjeravat će se općenite informacije o društvu, vlasničkoj i organizacijskoj strukturi, dobrom ugledu i stručnosti osoba koje vode društvo te službenika za sprječavanje pranja novca. Povrh toga utvrđivat će se točan način izvršavanja transakcije i vrste usluga kojima će se baviti, a poseban naglasak stavljat će se na unutarnje politike i procedure za sprječavanje pranja novca. Za društvo koje svoju djelatnost u skladu s Pravilnikom ne prijavi Hanfi na vrijeme smatrat će se da neovlašteno obavlja te usluge.

– Ovlasti objave registra Hanfa je dobila s posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca, što će neizbježno utjecati na dodatnu transparetnost za ulagače kako bi se donekle spriječile zloupotrebe s prijevarama jer loše utječu na ukupno tržište. Međutim, do početka primjene Uredbe o tržištima kriptoimovine, MiCA-e, Hanfa još neće takvim društvima izdavati odobrenja za rad, neće licencirati njihove članove uprave niti će biti ovlaštena obavljati nadzor nad pružanjem usluga virtualne imovine – objasnili su u Hanfi.

Budući da je do sada registracija podrazumijevala samo notificiranje regulatora, nova registracija potrošačima bi trebala donijeti veću sigurnost. Ako ništa drugo, znat će s kim imaju posla, tko stoji iza tvrtki, što bi na kraju trebalo pomoći u sprečavanju različitih prijevara, kojih, nažalost, nije nedostajalo – ni na svjetskom ni na hrvatskom tržištu.

Podijeljenja mišljenja

Afera s riječkom tvrtkom BitLucky, u kojoj je, navodno, gotovo tisuću domaćih investitora oštećeno za najmanje 70 milijuna eura u kriptovalutama, svakako je najveća i najpoznatija i upravo je ona potaknula rasprave o tome kako neregulirano tržište kriptovaluta otvara prostor za razne vrste prijevara. HNB nije mjerodavan za kriptoimovinu jer ona nije novac, a Hanfa nije ovlaštena obavljati nadzor nad pružanjem takvih usluga jer virtualna imovina nije regulirana posebnim propisima, doznalo se tom prilikom. Hrvatskim pravilnikom, uvođenjem kriptovaluta u Zakon o sprečavanju pranja novca (kriptovalute su do sada bile izostavljene i u tom segmentu) te primjenom uredbe MiCA kriptotržište bi napokon trebalo dobit jasan okvir pravila, mehanizme regulacije i nadzor. To, naravno, neće iskorijeniti prijevare, kao ni u bilo kojem financijskom poslovanju, no lov u mutnome trebao bi biti teži nego do sada.

– MiCA će štititi ulagače povećanjem transparentnosti i uspostavom sveobuhvatnog okvira za izdavatelje kriptoimovine i pružatelje usluga vezane uz kriptoimovinu, uključujući usklađenost s pravilima o sprečavanju pranja novca. U svrhu zaštite ulagača obveze i odgovornost prema ulagačima propisane su, osim za pružatelje usluga, i za skrbnike (koji drže e-novčanik i kriptoimovinu), ali i za izdavatelje, koji će imati odgovornost prema ulagačima za informacije koje daju o kriptoimovini koju namjeravaju izdati, a koje moraju biti navedene u *crypto-asset white paperu*, što bi bilo usporedivo s prospektom pri izdavanju vrijednosnih papira – objašnjavaju iz Hanfe što će donijeti nova regulativa MiCA.

U opseg MiCA-ine primjene ulaze tokeni e-novca (*e-money* ➡

KAKO KUPOVATI KRIPTOVALUTE

Prvi je korak prije kupnje kriptovalute otvaranje kriptonovčanika u kojem se čuvaju kriptovalute. Oni mogu biti skrbničkog ili neskrbničkog oblika. U prvom slučaju tvrtka ili organizacija za klijenta čuva kriptovalute, a neskrbnički su kriptonovčanici u vlasništvu osobe. Kriptovalute je moguće kupovati u različitim mjenjačnicama, na kriptoburzama ili s pomoću *fintech*-tvrtki poput Revoluta, s tim da neke zahtijevaju da svoje kriptovalute povjerite u njihovo skrbništvo, a za neke, primjerice Electrocoin, to nije potrebno. Kupovanje kriptovaluta s pomoću mjenjačnica relativno je jednostavno: odabere se kriptovaluta i način plaćanja te se unese odgovarajuća adresa kriptonovčanika na koju se šalje tražena kriptovaluta.

MALI KRIPTORJEČNIK

ALTCOIN – bilo koja kriptovaluta osim *bitcoina*

AIRDROP – proces besplatne distribucije nove kriptovalute korisnicima radi stvaranja veće potražnje

APPLICATION-SPECIFIC INTEGRATED CIRCUIT (ASIC) MINER – uređaj posebno dizajniran za održavanje *blockchaina*

BLOCK REWARD – novac koji zarađuju oni koji održavaju *blockchain*

FOMO (FEAR OF MISSING OUT) – osjećaj kad vidite *coin* čija vrijednost počinje rasti, a još ga ne posjedujete

GENESIS BLOCK – prvi blok *blockchaina*

HODL (*hold on for dear life*) – osoba koja *holda* namjerava zadržati kriptovalutu nakon kupnje čak i ako cijene drastično padaju

MINING – kod nas poznatije kao 'rudarenje'; definira se kao korištenje računalne snage za rješavanje složenih matematičkih problema, pregledavanje i provjeravanje podataka te stvaranje novog zapisa koji će se dodati *blockchainu*

NODE – bilo koji računalni uređaj (računalo, telefon itd.) koji sudjeluje u održavanju *blockchain*-mreže primanjem i slanjem podataka (rudarenjem)

PRIVATE KEY – niz slova i brojeva poznatih samo vlasniku koji im omogućuje da se koriste svojom kriptovalutom

REKT – u svijetu kriptovaluta ovaj izraz upotrebljava se za potpuni financijski gubitak (90%+)

SATOSHI – najmanja moguća količina *bitcoina* (0,00000001 BTC)

SHILLING – način korištenja primidžbe radi reklamiranja kriptovalute kako bi se ostvarila financijska dobit

STABLECOIN – vrsta digitalne valute koja svoju vrijednost veže uz vrijednost imovine poput zlata ili neke druge klasične valute kako bi održala stabilnost cijene; iako ima obilježja tradicionalne vrste imovine, *stablecoin* oslanja se na tehnologiju *blockchaina*

TOKENIZE – pretvaranje fizičkih sredstava u token

TOKEN – digitalni prikaz imovine koja postoji na *blockchainu*

TRANSACTION ID – niz slova i brojeva koji se upotrebljavaju za identifikaciju razmjene kriptovaluta između dviju strana

WALLET – kriptonovčanik koji omogućava korisnicima da primaju i šalju svoje kriptovalute

WEAK HANDS – investitori koji prodaju čim vrijednost ulaganja padne

WHALES – ljudi ili organizacije s mnogo novca za kupnju i prodaju golemih količina kriptovaluta

DENIS KOŠTIĆ,
BITBLOCK:

– Na samim počecima susreo sam se s problemom razmjene kriptovaluta u fizički novac. Postojala je opcija razmjene Internet Exchangeom, koji je u to vrijeme bio mnogo skuplji nego danas, a banke s pomoću kojih su se provodile transakcije znale su račun korisnika zamrznuti ili u najgorem slučaju zatvoriti. Druga meni tada najsigurnija opcija značila je fizičko nalaženje s osobama iz kriptosvijeta pa bi se kriptovaluta u danom trenutku prebacivala na račun jednog korisnika, a drugi korisnik fizički bi isplatio novac prvomu. Upravo sam zato počeo razmišljati o alternativnim, prije svega sigurnijim i jednostavnijim rješenjima

➡ *tokens* – EMT), tokeni vezani uz imovinu (*asset referenced tokens* – ART), korisnički tokeni (*utility tokens* – UT) i ostala kriptoimovina, no ne i NFT-ovi (*non-fungible tokens*). Upravo jasno razlikovanje pojedinih vrsta tokena smatra se iznimno važnim doprinosom uredbe MiCA-e jer se u SAD-u upravo sada oko toga lome koplja zato što se arbitrarno i od slučaja do slučaja procjenjuje narav pojedinog tokena.

Hrvatska će primjenu MiCA-e osigurati donošenjem zakona o njezinoj provedbi do lipnja 2024. i njime će se propisati odgovorna tijela, postupci, nadzorne mjere i sankcije za kršenje. U međuvremenu će Europska komisija i nadzorna tijela EU-a donijeti provedbene propise kojima se detaljno uređuju pitanja uređena tom uredbom. Iznimno, odredbe koje se odnose na tokene e-novca (EMT) i na one vezane uz imovinu (ART) stupit će na snagu dvanaest mjeseci nakon MiCA-ina stupanja na snagu. Nova regulativa donosi niz pravila, ali i nove financijske zahtjeve. Dosad su se, naime, kriptom mogle baviti tvrtke s 2500 eura temeljnoga kapitala, no sada će morati imati najmanje 125 tisuća eura na računu budu li htjele pružati usluge razmjene kriptoimovine.

Mišljenja o reguliranju digitalne imovine prilično su podijeljena. Kriptoentuzijasti nisu skloni nikakvoj regulaciji jer smatraju da se u kriptovalute kao decentralizirano dobro ne bi trebale miješati vlade ili bilo kakvi posrednici, no ima i dosta zagovornika regulacije koji smatraju da će te valute tako bolje prihvatiti cjelokupna javnost.

– Jasan regulativni okvir mogao bi ohrabriti i potaknuti sve dionike kriptotržišta na mnogo veći angažman oko industrije. Neki veliki predstavnici tradicionalnih financija već su najavili svoj izlazak na tržište kriptovaluta koji će pratiti dolazak nove regulative MiCA. Tako je, primjerice, Zagrebačka burza najavila ulazak u trgovinu kriptovalutama nakon što MiCA stupi na snagu. Svakako se nadamo još većem broju takvih primjera među tradicionalnim i institucionalnim investitorima, kako domaćim tako i stranim, a vjerujemo i da će kriptoindustrija i mjerodavna regulativna tijela dobiti dodatan poticaj za razvijanje kriptoindustrije – kaže osnivač i direktor Electrocoina **Nikola Škorić.**

Volatilnost će ostati

Budući da je kriptotržište brzorastuće područje na kojem se stalno pojavljuju nove usluge, zbog čega regulacija ne može pratiti konstantne kriptoinovacije, MiCA-e sigurno neće pokriti sve segmente tržišta jer stupa na snagu tek potkraj 2024. godine. Ipak, ulagači u kripto trebali bi s njom dobiti višu razinu zaštite nego što je imaju danas. Primjerice, morat će biti obaviješteni o značajkama, funkcijama i rizicima kriptoimovine koju namjeravaju kupiti. Predmet regulative bit će i marketing digitalne imovine, pa će se u promidžbenoj komunikaciji morati naglašavati i rizici. I tvrtke koje se bave savjetovanjem o kriptoimovini ili koje pružaju usluge upravljanja takvim portfeljom trebat će procjenjivati je li

VLAHO HRDALO,
PREDSJEDNIK UDRUGE ZA BLOCKCHAIN I KRIPTOVALUTE:

– Ne mogu navesti konkretne nazive tvrtki. Mogu jedino reći da je riječ o prilično poznatim i većim igračima na europskom kriptotržištu. Te strane tvrtke žele proći licenciranje u Hrvatskoj jer će im to s jedne strane omogućiti *passporting* usluga u ostale članice EU-a, a s druge se strane nadaju da, ako odrade tu ozbiljnu proceduru pred Hanfom, neće imati previše posla u usklađivanju s MiCA-om nakon što stupi na snagu

NIKOLA ŠKORIĆ,
DIREKTOR ELECTROCOINA:

– Jasan regulativni okvir mogao bi ohrabriti i potaknuti sve dionike kriptotržišta na mnogo veći angažman oko industrije. Neki veliki predstavnici tradicionalnih financija već su najavili svoj izlazak na tržište kriptovaluta koji će pratiti dolazak nove regulative MiCA. Tako je, primjerice, Zagrebačka burza najavila ulazak u trgovinu kriptovalutama nakon što MiCA stupi na snagu

neka kriptoimovina prikladna za klijente uzimajući u obzir iskustvo, znanje, ciljeve i sposobnost podnošenja gubitka klijenta. Mjerodavna nacionalna tijela, ali i europska, u nekim slučajevima moći će zabraniti ili ograničiti stavljanje na tržište, distribuciju ili prodaju određene kriptoimovine ili vrstu djelatnosti ili praksu povezanu s kriptoimovinom.

Donošenje pravnog okvira za digitalnu imovinu pozdravlja i predsjednik Uprave FIMA-e Plus **Milan Horvat**, koji smatra da bez regulative nijedna ljudska djelatnost ne može funkcionirati u korist većine društva, pa tako ni digitalna ekonomija.

– Pravila ponašanja sastavni su dio naše kulture, kao, primjerice, u sportu. Tako regulativa MiCA donosi to za EU. U tome je važno postići pravu mjeru između strogosti i kreativnosti, upravo kao u sportu – kaže Horvat.

Naravno, velika volatilnost i rizičnost takva ulaganja s uredbom i pravilima neće nestati.

– Danas su klase imovine vezane uz tehnološki sektor i tehnološke inovacije mnogo volatilnije nego što je to prije bilo uobičajeno. Regulativa će povećati interes za digitalnu imovinu i njezino prihvaćanje, ali volatilnost će i dalje biti povećana – smatra Horvat.

Hrvati ludi za kriptom

Unatoč tomu što je ulaganje u kriptovalute visokorizično i unatoč nedavnoj aferi s Bit Luckyjem, Hrvati nisu posustali ulagati u virtualne valute.

– Iako mi u Electrocoinu često ohrabrujemo i potičemo širu javnost na dodatne mjere opreza i učenja o kriptovalutama, u komunikaciji s klijentima ne primjećujemo veće promjene od pojave afere s BitLuckyjem. Neregulirani investicijski pothvati često propadnu u raznim granama financija, a ne samo u kriptoindustriji. Ipak, ugled industrije kriptovaluta u Hrvatskoj i dalje je velik. Razlogom za to nesebično smatramo svoj angažman, kao i angažman kolega iz industrije, ali i angažman mjerodavnih regulativnih i zakonodavnih tijela. Taj se uspjeh posebice ističe kao hvalevrijedan kad se uzme u obzir da je reklamiranje kredibilnih i legitimnih kriptotvrtki poput Electrocoina u Hrvatskoj zapravo iznimno teško. Dok nativne mreže u Hrvatskoj po internetskim portalima reklamiraju kriptokriminalce, najveća poslovna društvena mreža, LinkedIn, zabranjuje reklamiranje kriptokompanija, a Meta, odnosno Facebook i Instagram, te Google, odnosno Search, Google Ads i YouTube, ne dopuštaju reklamiranje kriptokompanija iz Hrvatske – naglašava Škorić.

Hrvati su svojevrsni rekorderi u Europi po ulaganju na kriptotržište. Nedavno istraživanje Europske komisije pokazalo je da je u posljednje dvije godine čak 16 posto Hrvata imalo neku kriptovalutu. Od nas su aktivniji bili samo Slovenci, s udjelom od 17 posto, a prosjek u EU-u samo je šest posto. Slične postotke dalo je i Mastercardovo istraživanje koje je, među ostalim, pokazalo da Hrvati u kriptovalute ulažu najprije kao dugoročno ulaganje i štednju za mirovinu (43%), a zatim zbog brze zarade (34%).

POREZNI TRETMAN

Trgovanje kriptovalutama Porezna uprava tretira kao trgovinu dionicama i drugim vrijednosnicama, a ne kao trgovinu valutama. U poreznom smislu to je velika razlika jer se dobit ostvarena na trgovini dionicama ili, u ovome slučaju, kriptovalutama oporezuje kao kapitalni dobitak. Dakle, na razliku između nabavne i prodajne cijene kriptovalute treba platiti porez na dohodak od kapitala (po stopi od 10 posto) uvećan za pripadajući prirez, ako je od trenutka nabave do prodaje prošlo manje od dvije godine. Međutim, ako trgujete kriptovalutama i tim istim kriptovalutama kupujete i prodajete druge kriptovalute, nećete platiti porez. On se plaća samo ako se kriptovaluta zamijeni za pravi novac.

Ako je tvrtka kupovala i prodavala kriptovalutu, razlika između prodajne i nabavne cijene smatra se prihodom i na njega se na kraju primjenjuje porez na dobit po stopi od 10 odnosno 18 posto.

Rudarenje kriptovaluta oporezuje se na različite načine, pa se tako može oporezivati kao drugi dohodak ili, ako se osoba intenzivno bavi rudarenjem, kao dohodak od samostalne djelatnosti. S obzirom na nereguliranost trgovine kriptovalutama i činjenicu da se znatan dio trgovine obavlja izvan Hrvatske, zanimalo nas je plaćaju li Hrvati porez na te transakcije ili ih hrvatske porezne škare ne uspijevaju uhvatiti. No tu informaciju nismo uspjeli doznati jer Porezna uprava ne vodi zasebno statistiku o naplaćenom porezu na prihod od kriptovaluta, nego samo ima podatke o ukupno razrezanom porezu i prirezu na dohodak od kapitala, neovisno prema kojoj osnovi.

MILAN HORVAT, PREDSJEDNIK UPRAVE FIMA-e PLUS:

– Danas su klase imovine vezane uz tehnološki sektor i tehnološke inovacije mnogo volatilnije nego što je to prije bilo uobičajeno. Regulativa će povećati interes za digitalnu imovinu i njezino prihvaćanje, ali volatilnost će i dalje biti povećana

foto Rene Karaman

PREDNOSTI I NEDOSTACI

– Za razliku od klasičnih, *fiat* valuta, koje se mogu tiskati, zbog čega opada njihova vrijednost, kriptovalute imaju ograničenu količinu. Primjerice, kad se 'izrudari' svih 21 milijun *bitcoina*, njegova vrijednost dodatno će porasti.

– Jedna od najvećih prednosti kriptovaluta upravo je decentraliziranost, što znači da ni jedna banka, država, ustanova ili organizacija nema utjecaj na njihovu vrijednost ili količinu koja se pušta na tržište.

– Vrijednost nekih kriptovaluta u jednom se danu može promijeniti (pozitivno ili negativno) za čak pedeset posto.

– Digitalni novčanik vrlo je teško hakirati, no ako se zagube lozinke, više nije moguće pristupiti kriptovalutama. Na taj je način izgubljeno nekoliko milijuna *bitcoina* i do njih se više nikada ne može doći.

➡ Interesantan je podatak iz tog istraživanja i da je samo 13 posto ispitanika zabrinjavala fluktuacija cijena kriptovaluta. U vrijeme bikovskog tržišta (*bull market*), naravno, postotak zainteresiranih za takva ulaganja rapidno raste, pa tako, navode iz Electrocoina, u tim razdobljima promet u njihovoj mjenjačnici obično je dvostruko veći nego tijekom medvjeđeg (*bear*) razdoblja.

S rastom interesa za virtualnu imovinu i u Hrvatskoj se povećava broj tvrtki koje pokušavaju zajahati uzlazni val tog tržišta. Calimero, AMPnet, Dev3, Rezolut, Polyflow, Base58 samo su dio tvrtki koje su se uključile u kriptopriču razvojem svojih proizvoda i usluga.

Popularnost raste

Prema istom je principu i tvrtka Bitlock 2020. godine počela postavljati bankomate za kripto, tzv. kriptomate. Zasad ih ima četiri, tri u Zagrebu i jedan u Poreču, a ove godine planira diljem Hrvatske postaviti još deset te tako omogućiti korisnicima jednostavniji način da svoje kriptovalute razmjene u fizički novac ili ulože u jednu od devet dostupnih kriptovaluta na bankomatu. Ujedno se namjerava širiti franšizno.

– Na samim počecima susreo sam se s problemom razmjene kriptovaluta u fizički novac. Postojala je opcija razmjene Internet Exchangeom, koji je u to vrijeme bio mnogo skuplji nego danas, a banke preko kojih su se provodile transakcije znale su račun korisnika zamrznuti ili u najgorem slučaju zatvoriti. Druga meni tada najsigurnija opcija značila je fizičko nalaženje s osobama iz kriptosvijeta pa bi se kriptovaluta u danom trenutku prebacivala na račun jednoga korisnika, a drugi korisnik fizički bi isplatio novac prvomu. Upravo sam zato počeo razmišljati o alternativnim, prije svega sigurnijim i jednostavnijim rješenjima – objašnjava Bitlockov suosnivač **Denis Koštić** kako se rodila ideja o kriptomatu.

Prema njegovim riječima, kriptomati omogućuju korisnicima da nabave svoja sredstva bez ikakvih posrednika kao što su banke – potpuno anonimno do određenog iznosa, zakonski propisno i brzo, a na sebe preuzimaju i rizik mogućeg gašenja Internet Exchangea, nužnog u provedbi svake transakcije, čime se korisniku u svakoj transakciji jamči da će novac biti uplaćen ili isplaćen uz najniže moguće naknade i provizije. Kad je riječ o profilu korisnika kriptomata, prilično je šarolik. Svi oni imaju različite navike kupnje/prodaje svojih kriptovaluta, ali sve je više onih koji redovito, svaki mjesec ili tjedan, ulažu u odabrane.

Sa širenjem tehnologije *blockchaina* i kriptovaluta po svijetu i Hrvatskoj povećava se postupno i njihova integracija u društvo pa sve više trgovaca omogućuje plaćanje pojedinim kriptovalutama. Konzum, Tifon, Bazaar.hr, Sancta Domenica samo su neki od njih, a takva plaćanja omogućuju i tvrtke Electrocoin (sa sustavom PayCek) i FIMA Plus (sa sustavom FIMA Pay). Primjerice, Billy POS, koji posluje na hrvatskom, slovenskom i češkom tržištu, još je 2019. omogućio klijentima prihvat plaćanja četiriju kriptovaluta na svojim fiskalnim blagajnama, a danas se oko pet posto njegovih klijenata koristi tom opcijom.

Bez obzira na velike fluktuacije i rizičnost te vrste ulaganja, popularnost kriptoimovine iz godine u godine raste. U manje od petnaest godina iz uglavnom špekulativnog sredstva ulaganja prerasla je u globalni financijski fenomen. Prema procjenama, kriptokorisnika je u svijetu otprilike 420 milijuna, tržište vrijedi 4,67 milijardi dolara, a do 2030. rast će u prosjeku 12,5 posto na godinu.

Ulazak u mainstream

Kolika je ukupna vrijednost tržišta kriptovaluta u Hrvatskoj, teško je odrediti jer osim putem hrvatskih mjenjačnica domaći ulagači investiraju i s pomoću stranih burzi, a i veličina tržišta i interes znatno se mijenjaju, ovisno o tome jesu li u danom trenutku kriptovalute u silaznoj ili uzlaznoj putanji.

– Zanimljiv podatak iznijela je svojedobno Hanfa, doduše na vrhuncu bikovskog tržišta. Promet u hrvatskim kriptomjenjačnicama tada se bio izjednačio s onim na Zagrebačkoj burzi – kaže Hrdalo.

Čak se i tradicionalne financijske institucije na neki način pokušavaju uključiti u kriptopriču, pa je tako Mastercard prošle godine objavio novu uslugu kojom bankama omogućava da na siguran i jednostavan način svojim klijentima omoguće trgovanje kriptom. Veća integracija decentraliziranih financija (DeFi) s tradicionalnima i stvaranje regulativnog okvira za kriptovalute, po svemu sudeći, učinit će ih neizostavnim dijelom svakodnevice. Unatoč svim njihovim nedostacima.

– Budući da su kriptovalute sastavni dio digitalne ekonomije, s njezinim sve većim razvojem i digitalna imovina imat će sve veći udio u našim životima – zaključuje Horvat.

Surađivala Anamarija Mujanović